

Programación DIDÁCTICA HARMONÍA

Conservatorio Profesional de
Música de Culleredo

Conservatorio Profesional de Música
Rúa Andrés Pan Vieiro, nº 30
15670 O BURGO-CULLEREDO
Tfno.: 981.667798
e-mail: conservatorio@culleredo.es
www.culleredo.es

INTRODUCCIÓN

Por ser a materia de Harmonía unha continuación da materia de Linguaxe Musical é lóxico que os seus aspectos teóricos máis básicos estean xa incluídos nos estudos desta materia didáctica. Por outra banda, a práctica da entoación e o repertorio do instrumento estudado, así como a asistencia do alumnado ás actividades musicais propias da súa contorna social, sitúano, sen dúbida, en contacto cunha práctica e un repertorio baseados no predominio case absoluto de músicas compostas consonte o sistema tonal, prioritario na súa educación e na súa formación nesta etapa dos estudos musicais.

Partindo deste suposto, o ensino da harmonía deberá ir paso a paso descubríndolle ao alumnado o que xa sabe sen saber que o sabe; actuará de xeito similar á gramática da propia lingua: non ensinando a falar senón a comprender como se fala.

Nas ensinanzas profesionais de música o ensino da harmonía estará centrado, basicamente, no estudo do devandito sistema tonal, pero sempre considerado baixo un dobre prisma sincrónico-diacrónico: por unha banda, considerando que o sistema tonal posúe unhas estruturas pechadas en si mesmas, que precisamente son estudables e analizables pola permanencia que leva consigo o feito de que estas estruturas estean estreitamente conectadas a un estilo perfectamente definido; por outra banda, non se pode perder de vista no estudo da harmonía que cada estilo ocupa o seu lugar no devir diacrónico da linguaxe musical de occidente, e que nos seus elementos morfolóxicos e na súa sintaxe están presentes elementos e procedementos de seu propio pasado e, en forma latente, as consecuencias da súa propia evolución.

A parte disto, o coñecemento detallado e profundo do sistema tonal irá permitindo, de xeito progresivo, ampliar a progresión de determinadas ensinanzas, como a historia da música, coas cales a harmonía deberá irmandarse, co fin de procurar a desexable complementariedade en canto á adquisición de coñecementos.

Os contidos da materia responden a unha ordenación lóxica e progresiva dos elementos e dos procedementos postos en xogo no sistema tonal. Nos conceptos correspondentes a cada un dos elementos estudados non só deberá prestarse atención ao aspecto mecánico do seu emprego -criterio sincrónico-, senón que cumprirá unha valoración diacrónica en que se dean cita consideracións históricas e estilísticas. Esta valoración levarase a cabo

fundamentalmente por medio da análise, que é unha materia importantísima para traballar durante este período de estudos.

No presente curso 2021 / 2022 contemplarase o disposto nas Instrucións para o desenvolvemento das ensinanzas de réxime especial para o curso 2021 / 2022 da Secretaría Xeral de Educación e Formación Profesional, así como o Protocolo de adaptación ao contexto da Covid-19 nos centros de ensino non universitario de Galicia para o curso 2021 / 2022.

Realizarase unha avaliación inicial durante as primeiras semanas do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitirán identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa:

- Análise dos informes de avaliación individualizados do curso anterior.
- Coñecemento personalizado do alumnado e da súa situación emocional co fin de tomar decisións de actuación por parte do profesorado.

A programación contempla o ensino presencial. No caso de que a situación sanitaria o requira, contemplarase o ensino semipresencial ou non presencial. Nestes casos seguirán vixentes os contidos, obxectivos e criterios de avaliación que constan na programación, sen prexuízo das adaptacións que se consideren chegado o caso.

No caso de que un alumno, alumna ou profesor se atope nunha situación de cuarentena preventiva, as clases desenvolveranse de modo telemático no mesmo horario que o alumno/a tiña asinado anteriormente. Para a realización destas clases, utilizaranse as aplicacións da plataforma Google Workspace activadas polo centro. Utilizaranse, se é o caso, a dixitalización de partituras, gravacións de audio e vídeo tanto polos docentes como polo alumnado e a comunicación co alumnado por medio do correo electrónico corporativo.

Seguindo as indicacións do profesor, na parte práctica da materia, o alumnado enviará arquivos de vídeo ou audio coas tarefas propostas ao correo electrónico corporativo do

profesorado. No caso das tarefas teóricas, o alumnado realizará os traballos correspondentes e enviará un arquivo de imaxe ou pdf ao correo corporativo do profesor. O alumnado respectará os prazos, formatos e protocolos establecidos. Nas vídeo conferencias para as clases non presenciais, o alumnado deberá ter a súa cámara e audio acendidos, agás nos casos que as deficiencias técnicas non o permitan.

Os procedementos de avaliación serán os dispostos na programación, xa que tanto no caso de ensino presencial como non presencial, considérase que se poden manter os contidos e obxectivos reflectidos na mesma.

3º CURSO DE GRAO PROFESIONAL

OBXECTIVOS

- a) Coñecer os elementos básicos da harmonía tonal e as súas características, funcións e transformacións nos contextos históricos.
- b) Empregar en traballos escritos os elementos e os procedementos estudados da harmonía tonal.
- c) Desenvolver o oído interno na análise e na realización de exercicios escritos.
- d) Identificar a través da audición os acordes e os procedementos estudados da harmonía tonal.
- e) Identificar a través da análise de obras ou fragmentos, os acordes e os procedementos máis comúns da harmonía tonal
- f) Comprender a interrelación dos procesos harmónicos coa forma musical.

g) Aprender a valorar a calidade da música.

h) Ser capaz de tocar no piano os procedementos harmónicos estudados.

CONTIDOS

-Intervalos. Consonancia e disonancia.

-Tríadas. Estado fundamental, 1º inversión, baixo cifrado. Enlace de acordes.

-Tonalidade e funcións tonais. Modo menor.

-Elementos e procedementos de orixe modal presentes no sistema tonal.

-2ª inversión: acorde de cuarta e sexta.

-Ritmo harmónico. Regularidade e irregularidade na frecuencia de acordes.

-Cadencias e procesos cadenciais.

-Notas estrañas á harmonía (nota de paso, bordadura etc...). A nota pedal.

-Acorde de 7ª Dominante.

-Resolucións irregulares.

-Serie de sextas.

-Modulación.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Para superar o curso o alumno deberá ser capaz de:

-Realizar exercicios de harmonía aplicando os procedementos explicados en clase sen cometer varios erros graves tales como: oitavas ou quintas paralelas, cruzamento, superposición, separación indebida das voces etc..., procurando que a voz superior manteña o interese. Demostrando así o coñecemento e a interiorización dos procedementos harmónicos estudados.

PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN

-Realización en clase de tres exercicios breves: un baixo cifrado, un baixo sen cifrar e un tiple dados, cun tempo de 2 horas de duración, no que haberá que aplicar os procedementos explicados durante o curso.

-Execución ao piano de acordes e procedementos estudados.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

A suma dos 3 exercicios valorarase de 0 a 8.

A execución ao piano valorarase cun máximo de 2 puntos.

Os traballos de clase poden subir a nota de 0,25 a 1 punto.

4º CURSO DE GRAO PROFESIONAL

OBXECTIVOS

a) Comprender a evolución da música tonal desde as orixes ata a súa desintegración no cromatismo wagneriano e coñecer os procedementos harmónicos empregados durante todo este período.

- b) Coñecer os acordes cromáticos máis habituais a finais do período da práctica común.
- c) Empregar en traballos escritos os elementos e os procedementos estudados da harmonía tonal.
- d) Identificar a través da audición os acordes e os procedementos estudados da harmonía tonal.
- e) Identificar a través da análise de obras ou fragmentos, os acordes e os procedementos estudados.
- d) Ser capaz de tocar no piano os procedementos harmónicos estudados.

CONTIDOS

-Dominantes secundarias.

-Acorde de 7º diminuída. Series de 7ª diminuídas

-Acorde de 7ª de sensible (9º maior incompleta).

-Acordes de 7º sen función de dominante. Series de sétimas.

-Acordes de 9º, 11º e 13º.

--Acordes cromáticos: +II, +VI e 6ª napolitana.

-Outros acordes cromáticos: Acordes de 6ª aumentada. Acordes con 5ª elevada ou rebaxada: o *ómnibus*.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

-Realizar exercicios de harmonía aplicando os procedementos explicados en clase sen

cometer varios erros graves, procurando que a voz superior manteña o interese , así como a escritura correcta dos diferentes acordes estudados demostrando así o seu coñecemento e a súa interiorización.

-Tocar no piano, os procedementos harmónicos estudados, demostrando certa soltura na búsqueda das notas correctas de cada acorde.

PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN

-Realización en clase, de tres exercicios breves: un baixo cifrado, un baixo sen cifrar e un tiple dados, cun tempo de 2 horas de duración, no que haberá que aplicar os procedementos explicados durante o curso.

-Execución ao piano de acordes e procedementos estudados.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

A suma dos 3 exercicios valorarase de 0 a 8.

A execución ao piano valorarase con un máximo de 2 puntos.

Os traballos de clase poden subir a nota de 0,25 a 1 punto.

ENFOQUE METODOLÓXICO

O ensino da harmonía estará centrado, basicamente, no estudo do devandito sistema tonal, pero sempre considerado baixo un dobre prisma sincrónico-diacrónico: por unha banda, considerando que o sistema tonal posúe unhas estruturas pechadas en si mesmas, que precisamente son estudables e analizables pola permanencia que leva consigo o feito de que estas estruturas estean estreitamente conectadas a un estilo perfectamente definido; por outra banda, non se pode perder de vista no estudo da harmonía que cada estilo ocupa o seu lugar no devir diacrónico da linguaxe musical de occidente, e que nos seus elementos morfolóxicos e na súa sintaxe están presentes

elementos e procedementos do seu propio pasado e, en forma latente, as consecuencias da súa propia evolución.

Á parte disto, o coñecemento detallado e profundo do sistema tonal irá permitindo, de xeito progresivo, ampliar a progresión de determinadas ensinanzas, como a historia da música, coas cales a harmonía deberá irmandarse, co fin de procurar a desexable complementariedade en canto á adquisición de coñecementos.

Así mesmo, fomentarase xa desde o comezo do estudo desta materia a propia capacidade creativa do alumnado e non só no relativo á composición íntegra de exercicios dentro dos supostos estilísticos estudados, senón mesmo no referente a pequenas pezas libres, vocais ou instrumentais a través das cales desenvolva a súa espontaneidade creativa e aprenda gradualmente a resolver os problemas -referentes tanto á harmonía como á forma, á textura, aos contrastes de todo tipo etc.-que o feito musical vai xerando no seu crecemento.

RECURSOS DIDÁCTICOS

Libro de texto:

Título: Armonía / Autor: Walter Piston / Editorial: Labor

Outros libros recomendados:

Título: Tratado de Armonía / Autor: Arnold Schöenberg / Editorial: R.M.

Título: Cuaderno de Armonía / Autor: Joaquin Zamacois / Editorial: R.M.

Título: Funciones estructurales de la Armonía / Autor: Arnold Schöenberg / Editorial: R.M.

Editores de partituras para a realización e escoita dos exercicios:

-Finale, Sibelius, Encore.

ACTIVIDADES

O alumnado de 6º curso de Análise realizará ao remate do curso unha exposición

que terá como tema a análise dunha obra do repertorio de 6º curso do seu instrumento, á que poderá asistir libremente estudantes doutros cursos, valorándose positivamente na avaliación do alumnado de Harmonía e de Análise.

Cada alumno de 6º curso de Historia da música realizará tres exposicións ao longo do curso á que deberá acudir o alumnado do mesmo curso, e a que poderán asistir libremente estudantes doutros cursos, valorándose positivamente na avaliación do alumnado de Harmonía e de Análise.

A asistencia a concertos programados polo centro valorarase positivamente ao alumnado de Harmonía e de Análise.

COORDINACIÓN E REVISIÓN DA PROGRAMACIÓN

O Departamento de Harmonía e Composición reunirse mensualmente en sesións ordinarias para coordinar e modificar, se fose necesario, as programacións das asignaturas do departamento para axustarse ás necesidades do centro ou por criterios de mellora do nivel formativo do alumnado. Así mesmo, poderá reunirse en sesión extraordinaria se a urxencia ou a gravidade do asunto a tratar así o requirise.

AVALIACIÓN INTERNA

O Departamento de Harmonía e Composición, na reunión ordinaria do mes de xullo, realizará unha valoración do cumprimento dos obxectivos do departamento en canto ao seu labor de coordinación entre as asignaturas pertencentes a este, así como unha avaliación xeral do grao de consecución de obxectivos de cada unha das asignaturas do departamento. O obxectivo desta autoavaliación é poder modificar o que sexa necesario, para un mellor funcionamento do departamento e tamén un mellor rendemento de cada unha das asignaturas que o compoñen.